Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטס ערשיינט
דרייטאל יואבענטליך
פאנאט, מיטוואך אונד פרייטאג,
אונד קאסטט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פיערטעליעהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיר איסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעליעהר. 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פראנומעריראן
אונד דיר פרענומעראציאנס-פרייס
בעזאנגען פון דעם פעסטאנע דעם
עיסטען בלאטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
וואיטצנער בולעוואר נום 29
וואהן מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-
אנגעלעגענהייטען צו ענדען בעליעבען.

פעסט, פרייטאג כד אלול ה.ת'ר'ל'ט. Nr. 107, איילפטער יאהרגאנג Pest, den 12. September 1879.

אונזערע בעזעטצונג זיד-באסניען'ס.

אללע ביז הייטע איבער דען פארמאריש אונזערער ארמעע אין זיד-באסניען איינגעלאנגטען נאכריכטען ליעטען נאך איממער פיינדליך. עס וואהרען יאהל היז אונד דא איינעע הינדערניססע, יעלכע אבער גלילכליכער וויזע, אהנע אבער איינען טראפפען בלוט צו פערגיעסען, בעזייטיגט ווערדען.

איינע אמטליכע דעפעשע דעם קאממאנדירענדען הערצאגס פאן ווייטעמבערג מעלדעט: דאס רעגימענט אונזערעס געניעראל-מאיארס קיללישטראף אם 10-טען סעפטעמבער אים האלב 8 אוהר מארגענס פאר טאשלידצא אין אונד דורכצאג דיא שטאדט מיט קלינגענדעם שפיעלע. צום עמפאנגע אונזערער איינצירענדען סאלדאטען וואר אין טירקישעם רעגימענט פאר דער שטאדט איינגעשטעללט. אונזערע סאלדאטען בעצאהלען דאנן אידר לאנגער אונטער בעניסטערטען האב-ריפען אויף אונזערען קאזיער. דיא דארטיגע בריסטליכע בעפאלקערונג צייגט זיך דורך דען איממאריש אונזערע סאלדאטען האב-בעגעליסט.

איינע צווייטע דעפעשע לייטעט: דיא דריטטע פאן דען דריא אין זיד-באסניען צו בעזעטצענדען ארטשאפטען טאשלידצא. וואהרע דיא רעקאלזיציאן אם מיסטען צו בעפרידיגען וואר. וואהרעד גאנץ אהנע קאמפף פאן אונזערען סאלדאטען בעזעטצט. דיא דארטיגע בעפאלקערונג איזט פאן יעדעם וויעדערשטאנדע אבגעשטאנדען. נור זיטענס דער דארטיגען טירקישען סאלדאטען וואר דא אין קליינעם מיספערשטענדנים אונד הינדערנים. דער פילמאן האט נעמליך זיינען סאלדאטען אין זיד-באסניען דען בעפעהל עטשיליטש. אין דען דריא ארטשאפטען. יעלכע אונזערען סאלדאטען בעזעטצט ווערדען זאללטען, זא לאנגע צו פערבלייבען, ביז דיזע איממאריש ווערדען, דאמיט דא דיא בעפאלקערונג איינע אנגענעהמע אהנע סאלדאטען בלייבע אונד קיינע געלעגענהייט צום רעקלאמירען האבע. — נון האבען אבער דיא טירקישען מילטער-בעראהדען פערגעססען, דען טירקישען סאלדאטען אם ערסטליכ דען בעפעהל צו ערטהיילען, דאס זאבאלד אונזערע סאלדאטען איינצירען. זא זאללען דיא טירקישען סאלדאטען איינצירען אונד דען ארט פערלאסسען. — אלס דאדער אונזערע גענעראל קיללישט אין טאשלידצא איינריקטע, דיא פאנד ער דיזע נאך דיא גאנצע טירקישע בעזעטצונג. ער פערלאנגטע נון פאם דארטיגען טירקישען קאממאנדאנטען מיסטאפא-פאשא. דאס ער אבצירען אונד אים פלאטץ מאכען מאגע. אבער מיסטאפא פאשא ערקלערטע, ער האבע דען אבצוגע-בעפעהל פאן דער טירקישען רעגירונג נאך ניכט ערהאלטען אונד דאס ער דאדער בלייבען ווערדע. אומאנסע בעריעה זיך געגענעל קיללישט איף דען פרייערענס-פערטראג צווישען דער טירקיא אונד אונזערער מאנארכיע; אבער מיסטאפא פאשא ערקלערטע, ער דארף אהנע בעפעהל ניכט אבצוגעהען. — גענעראל קיללישט פאסטע נון דען ענטשלוס, איף אהנע איינלייטונג מיסטאפא פאשאס אונזערקען, אונד ער הייעלט האדער אין גענאראט אללער בעפארדען פאן טאשלידצא פאל-גענדע אנשפראכע: „איף בעפעהל מיינעס קאזיערס אונד האנגס אונד מיט צווייטמעגע דעם סולטאנס זונד ווייר געקאמען, אים דיזען ארט טאשלידצא צו בעזעטצען. ווייר וואללען אלס פרינד אין דיא איינגעהען. — דער דריטע גענעראל אנדאנס מאן מיס אלזא פא נייעס אונד מיט נאך מעהר העפטיגקייט אונד נאכדרוק אויפגענאמען ווערדען.

אינזאהנער שטאנדען אינבעוואפפנעט פאר אידרען הייזערן אונד בעגרייסטען אונזערע איממאריש-ראן סאלדאטען. זאראן ערשיען איף איינע מאהאממעדאנישע דעפוטאציאן בייא אונזערעס גענעראל קיללישט, אים אדם איף דיא ערגעבענהייט דער מאהאממעדאנער צו בעצייגען. דיא אנטווארט דעם גענעראלס קיללישט אן דיזע דעפוטאציאן ווירקטע איף דיזעלבע בעפרידיגענד אונד בעניסטערנד. גענעראל קיללישט זאגטע, דאס ער ניכט געקאממען וייא, עמאנדען צו אנטערדריקען, זאנדערן דאס אללע אלס זאהנע אינגעראנא-צאן גליכע רעכטע האבען ווערדען. — דיא טירקישען סאלדאטען ווערדען שאן אם 11-טען סעפטעמבער (געסטערן) אבציעהען.

פאליטישע איבערזיכט.

איבער דיא נייעסטע דעפעשע, דיא ווייר צום שלוסע אונזערעס פארגען בלאטטעס براכטען, דאס גענעראל נארטשאף זיינע פערפיינדונג מיט ביסמארק בייגען ערקלערטע, בריינגען הייטע „פעסטערליכע ווייטערע ווייטערונגען“ אונד „ניעס פעסטער שרינאל לייטארטיקעל“ אונד „ניעס פעסטער שרינאל לייטארטיקעל“ אונד אין דער טהאט איזט עס פאן בעזאנדערער ווייכטיגקייט, ווענן עטוא דער רוסישע ריכס-קאנצלער פירסט גארטשאקאף ערקלערט, דאס ער מיט פראנקריך האלטע אונד נון מיט בים-מארק פערפיינדעט איזט. אהנדען הערריטט שאן לאנגע אין צייטונגס-קריעג צווישען רוסלאנד אונד דייטשלאנד אונד נון קאממט דער „קאנצלער-קריעג“ צווישען דעם דייטשען ריכס-קאנצלער ביסמארק אונד צווישען דעם רוסישען ריכס-קאנצלער גארטשאקאף. „ווערענד אללע דיא קאזזיר פאן דייטשלאנד אונד רוסלאנד פערנלרך צוזאממענקונפט העלטען, בעקעמפפען זיך אידרע בריידען ריכס-קאנצלער: —

דער 81 יאהרע אלטע ריכס-קאנצלער פירסט גארטשאקאף זאגטע נעמליך אנלעגנטס איינעס פראנצאזישען פאלטיקער פאלגענדעס: „מיר איזט עס ליד, דאס פראנקריך אים יאהרע 1871 גע-שיעכט אונד דאס דייטשלאנד הערזיך געשטערקט ווארדע, ביסמארק קעגנען דיזע מיינע פראנצאזיזע-פיינדליכע גזינגנג. אונד דעסהאלב האבען ווי אנס גענענוטיט. מיינע פאליטיק בלייבט אבער אונדעסען ווערדע פראנצאזיזע-פיינדליך. אונד איך ווייסע, דאס פראנקריך זאבאלד אלס מאגליך צו זיינער פרהערן גראסע אונד שווערע קאממע מאגע. דאמיט איזט אבער נאך פאן דייטשלאנד בע-הערשט ווערדע.“

נון דיזע וואהרע זינד קלאר אונד דייטליך אונד בייכען קיינע ווייטערע ערקלערונג.

דיא רעקאלזיציאן אין אפפראנסטאן איזט אינע רעכטע ערנסטע אונד גפעהרליכע געוואהרען. אינע הייטיגע דעפעשע מעלדעט, דאס איך דער הערר-שער פאן אפפראנסטאן טאדט ווערע. אינינע זא-גען, דאס איך אין דיא רעקאלזיציאנגען געטאר-טעט האבען — אונד אינינע אאנען. ער האבע זיך זעלבסט געטאדטעט. דיא רעקאלזיציאנגען בע-זעטצען דיא שטאדטען צווישען אינדיען אונד אפ-פראנסטאן, אם דאס אינינקען דער עגגלענדער צו פערהינדערן. דיא עגגלישען ארמעען מיססען נון בעדייטענדע פערשטערקונגען האלען, אם דען פאר-מאיש גענען דיא רעקאלזיציאנגען ערקעמפפען צו לאנגען. — דער דריטע גענעראל פראנסט-מאן מיס אלזא פא נייעס אונד מיט נאך מעהר העפ-טיגקייט אונד נאכדרוק אויפגענאמען ווערדען.

אין בעצוג איף דען טירקיש-גריעכישען קריעג מעלדען דיא נייעסטען דעפעשען אבערמאלס, דאס אללע פייערליכען פערהאנדלונגען צווישען גריע-בענלאנד אונד דער טירקיא צערשלאגען ווערדען אונד דאס דיא טירקיא אינגעראנגעדייט אויגעשאבען ווא-דע. ערסט אין אינינען טאגען ווייד עס זיך עגט-שיידען, אב מאן נייע פערהאנדלונגען אינלייטען אדער דען קריעג אונטערנעהמען ווערדע.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

(איבער דיא ערמארדונג דער עגגלישען גענעראלדטשאפט אין קאבול) לייגען נגמעדר אייפרליכע בעריכטע פאר, דענען ווייר פאלגענדעס עגטגעדמען: „אלס דיא עגגלישע גענעראלדטשאפט דאס אפגראנישע געביעט בעטראט, וואהרע דיזעלבע פאם גיבער-גער אייס פיינדליכסטע בעגריסס אונד פיערליך עמפאנגען, עטוא 4 מיללען פאר דער הייטשאדט וואהרע דיזעלבע גיעדרונגען פאן אינער צאהל-ריכען דעפעשאציאן דעם הערשערס, אונטער פיר-רונג דעם אפגאהנישען מיניסטערס דעם אייסערן הערזיכ בעגריסס. דיזע דעפעשאציאן בראכטע איף 2 מיט זילבער אונד גאלד געשמיקטע עלעפאנ-טען מיט, יעלכע דער הערשער געזענדעט. דאמיט דער געזאנדטע אונד זיין אייסקאנט איף דענזעל-בען דען איינציג אין דיא שטאדט מאכען זאללען. אומטטעלבאר פאר דער שטאדט וואהען פיער רעגימענטער אייפגעשטעללט. יעלכע דער עגגל-שען געזאנדטשאפט דיא מילטערישען עהרען ער-ווייזען. פאן דען אומלייגענדען דאהען וואהרען 17 פיעדדען-שיססע צור בעגרייסונג אבגעפייערט. דיא דאבער אונד פענסטער אין דער שטאדט וואהען מיט גייערגען בעזעטצט. דיא בעפאלקערונג איזט אללגעמיינען פערהעלט זיך רוהיג. נון וואהرען דיא בעסטען הייזער אין דער שטאדט דען מיט-גלעדערן דער געזאנדטשאפט אלס וואהנונגען אנגע-ווייזען. דיא אללע מיט גרימגען האפען אונד הוב-שען גאסטען פערזעהען וואהرען. אייניגע פאם גע-זאנדטשאפט-געביידע זעלבסט לעגט דער הערר-שער אייגע פאהנע. — אבע אייפשטעللען. דיא מיט-גלעדער דער געזאנדטשאפט פערהעלטען פיינ-שאפטליכ בעזיכע פאן דען האססגעשטעللטען אפפיציערען אונד בעאמטען. דער הערשער זעלבסט בעגרייטע דיא געזאנדטשאפט מיט אייגעם פעיזאל-לבען בעזיכע. עס וואר לייגר גיגר צו אייגער ווייל-בער בעזאהנונגס פאהנען. — פלאטצלך פעראן בראך אין דער האסעיגע דיא באלעיא אייס. גלייכ-ציטיג וואהرע געמעלדעט. דאס אים גאדדען דעם לאנדעס אין אייפשטאנד אייסגעבראכען זיא. דאס מילטער פאן קאבול מיסטע צור אונטערדריקונג דיזעס אייפשטאנדעס אבגעזענדעט ווערדען. צו אלל דיזעס טראט אין גלעלר-מאנגעל אין. אונד קאנגטע דען מאהדאנישען דיא לאהנונג ניכט אים-בעצאהלט ווערדען. דער הערשער זעלבסט וואר-דע נון בעראהט. ווערענד אייגער זיינער גגגע-וואהرע פאן דען ערבשטערטען מאלדאטען אין שטי-קע געריכטסען וואהرע. נון בעפעהלטשטען דיא אי-ינהערישען מאלדאטען דיא גפגיזיד דער עגגלישען געזאנדטשאפט. עטוצט ערראב זיך איף דאס פאלק, מעהר ערע בעפעהלע וואהرען געשטיגגט. איף דיא פענסטער דער געזאנדטשאפט-געביידע וואהرען מיט שטיגגען צערשפרייטעטע. אים דען געזאנדט-שאפט-געביידע ערפאלגטען נון מעהרעע שיססע, גגמעהר וואהرע דעטטען נידט מעהר מאלדיר.—

אונזערע בעזעטצונג זיד-באסניען'ס.

אללע ביז הייטע איבער דען פארמאריש אונ-זערער ארמעע אין זיד-באסניען איינגעלאנגטען נאכריכטען ליעטען נאך איממער פיינדליך. עס וואהرען יאהל היז אונד דא איינעע הינדערניססע, יעלכע אבער גלילכליכער ווייזע, אהנע אבע איינען טראפפען בלוט צו פערגיעסען, בעזייטיגט ווערדען.

איינע אמטליכע דעפעשע דעם קאממאנדירענ-דען הערצאגס פאן ווייטעמבערג מעלדעט: דאס רעגימענט אונזערעס געניעראל-מאיארס קיללישטראף אם 10-טען סעפטעמבער אים האלב 8 אוהר מארגענס פאר טאשלידצא אין אונד דורכצאג דיא שטאדט מיט קלינגענדעם שפיעלע. צום עמפאנגע אונזערער איינצירענדען סאלדאטען וואר אין טירקישעם רעגימענט פאר דער שטאדט איינגעשטעللט. אונזערע סאלדאטען בעצאהלען דאנן אידר לאנגער אונטער בעניסטערטען האב-ריפען אויף אונזערען קאזיער. דיא דארטיגע בריסטליכע בעפאלקערונג צייגט זיך דורך דען איממאריש אונזערער סאלדאטען האב-בעגעליסט.

איינע צווייטע דעפעשע לייטעט: דיא דריטטע פאן דען דריא אין זיד-באסניען צו בעזעטצענדען ארטשאפטען טאשלידצא. וואהرע דיא רעקאלזיציאן אם מיסטען צו בעפרידיגען וואר. וואהרעד גאנץ אהנע קאמפף פאן אונזערען סאלדאטען בעזעטצט. דיא דארטיגע בעפאלקערונג איזט פאן יעדעם וויעדערשטאנדע אבגעשטאנדען. נור זיטענס דער דארטיגען טירקישען סאלדאטען וואר דא אין קליינעם מיספערשטענדנים אונד הינדערנים. דער פילמאן האט נעמליך זיינען סאלדאטען אין זיד-באסניען דען בעפעהל עטשיליטש. אין דען דריא ארטשאפטען. יעלכע אונזערען סאלדאטען בעזעטצט ווערדען זאללטען, זא לאנגע צו פערבלייבען, ביז דיזע איממאריש ווערדען, דאמיט דא דיא בעפאלקערונג איינע אנגענעהמע אהנע סאלדאטען בלייבע אונד קיינע געלעגענהייט צום רעקלאמירען האבע. — נון האבען אבער דיא טירקישען מילטער-בעראהדען פערגעסسען, דען טירקישען סאלדאטען אם ערסטליכ דען בעפעהל צו ערטהיילען, דאס זאבאלד אונזערע סאלדאטען איינצירען. זא זאללען דיא טירקישען סאלדאטען איינצירען אונד דען ארט פערלאסسען. — אלס דאדער אונזערע גענעראל קיללישט אין טאשלידצא איינריקטע, דיא פאנד ער דיזע נאך דיא גאנצע טירקישע בעזעטצונג. ער פערלאנגטע נון פאם דארטיגען טירקישען קאממאנדאנטען מיסטאפא-פאשא. דאס ער אבצירען אונד אים פלאטץ מאכען מאגע. אבער מיסטאפא פאשא ערקלערטע, ער האבע דען אבצוגע-בעפעהל פאן דער טירקישען רעגירונג נאך ניכט ערהאלטען אונד דאס ער דאדער בלייבען ווערדע. אומאנסע בעריעה זיך געגענעל קיללישט איף דען פרייערענס-פערטראג צווישען דער טירקיא אונד אונזערער מאנארכיע; אבער מיסטאפא פאשא ערקלערטע, ער דארף אהנע בעפעהל ניכט אבצוגעהען. — גענעראל קיללישט פאסטע נון דען ענטשלוס, איף אהנע איינלייטונג מיסטאפא פא-שאס אונזערקען, אונד ער הייעלט האדער אין גע-גענאראט אللער בעפארדען פאן טאשלידצא פאל-גענדע אנשפראכע: „איף בעפעהל מיינעס קאזיערס אונד האנגס אונד מיט צווייטמעגע דעם סול-טאנס זונד ווייר געקאממען, אים דיזען ארט טאשלידצא צו בעזעטצען. ווייר וואللען אלס פרינד אין דיא איינגעהען“ — דאדיך ערפאלגטע דער אינמאריש אהנע ערעם הייעלגעס. דיא טירקישען

אין דעמזעלבען עטוואס אנדערבארעס ערבליקען. דאך ארטערטאהן ריעף ס'ייזיג אים: „אך ער-בליקט יא אין דעמזעלבען עטוואס אנד צוואר דיא האנד איינעס מאנעס, דיא איין פלאממענדעס שווערט האלט!"

„גאטטלאב: (ריעף נון דער ווד) דער שטיין איזט פיר זיא בעשטיממט. דיזעזער ווירד זיא פאר אללען איהרען פיגדען שטעהן. אך אך ערבליק-טע גיע עטוואס אין דעם שטיינע, אללין אך האבע עס איממער געהארט, דאס אין דעם שטיינע דיא האנד דעם עענגעלס גבריאל מיט איינעם פלאם-מענדען שווערטע זיך ין ע נ ג ע ס צייגע, דער עבען גלייך דעם קאניגע סאלאמאן ווירדיג איזט, אינטער דעם שטעע דיזעזס עענגעלס צו שטעהען: פיכטע אללא גאר נכט: גאטט האט ווענען עענגעל פאר דיר געשיקט, דיא ווירסט זיעגען, גלייך דען קאניגען דוד אנד שלמה!"

דיא פיינא אנד דיא טאכטער דעס אבערסט זאסען דא אין פיירזיגער איינרעגונג: פיירזיגען-טהרע-גען פלאסען אים איהרען איגען, דא ביידע דען פערזוכערונגען דעס עלטערזיגען מאנעס דען פאללסטען גלויבען שענקטען. דיא מענגער שטטעל-טען אנדעס דען קאפף, אלס „אללטע איהנען דאס גאנצע אלס בלאסע שיינדעל ערשיינען, נאכדעם זיא זעלבסט נאך „ווערהאלטען פערזוכען אין דעם שטיינע נכטס זאגזערבארעס ערבליקען קאנגטען. ארטערטאהן זעלבסט נאדס דען שטיין דאנכבאר אלס געשענק אן אנד „אללטע איהן „ווערע אין ענגען „פאפיער-פעטצען" „ווקעלן, אין „יעלבעס דער-זעלבע אים פאפיר „ווען אינדערהבט אנד „ווערע. ער מערקטע ערעאך, דאס דיזעזס אלטע שטיק-פאפיר מיט ארבישען שריפט-צייגען בעשריעבען „ווארטערטאהן דאטטע אין דער אינזיזעטע אין ארבישע שטרידס. ער לאז דארער דיא „ווענגען צילען מיט גראסער איפערקזאמקייט, שטאנד אין אנד אנגט: „גון בין אך דאפפעלט אבער-צייגט, דאס אך ווענען „ווערדע. נכט גיר דיזעזער „ווארדע-שטיין, „ווארדען אין דער קליינע אלטע פאפיר-פעטצען, אין „יעלבען דיזעזעלבע גייקעלט „ווארד, פלאסט מיר דאס פאללסטע פערטיזיגען אין. אך בין צו אללעס בערייט!" —

„ווארהער דיזעזער איפערזיגג אפטטע מאן אן דיא טהיר. „ווער בליקטען אין אנד דא מערקטען „ווער ערסט, דאס דער „ווד נכט מערר דער „ווארד. דער ערללע גייגן דאס אך דיר „ווארטיגלד אנבעמערקט ענטפערנט, אים יך דען דאנכזאגגען אדער גאר איינער בעלאהנונג פיר זיין אינבעגאללבארעס גע-שענק צו ענטפערען, אינגלייכען טראט אבער אין דיזעזער קערל פאן דאדעס אים אזטערען אינד שטראטפערדער געזונדהייט אין. דער אבערסט ער-בלאסטע ביא „ווענס איגטרשטטע, עס „ווארד דעס דער „ינגסטע דער זעכס בריידער נאלבראשה. דיזעזער נאדס אנגאפפענפאפפרס מיט גראסער פרעב-הייט אם אבערן גלייכע דעס טישעס פלאטען אינד זאגטע קורצוזיג: „אך בין אים נאטען מיינעס אל-טעסטען בריידערס געקאממען. אלטערטאהן צו אי-נעם צוויא-קאמפפפ פיר מארגען שלאג 12 אוהר מיטטאגס הערויסצופאהרערן. דא ער דער „גאפפא-דערטע" איזט, שטעהט אדהם אוך דאס רעכט צו, דיא „וואפפען אינד דיא ענטפערונג" זולבסט צו בעשטממען!" — ארטערטאהן, דער דיזעזס דיזעזען גענעגאבער „ווערקלך „ווא אין צייט אזאה. ערהאב זיך אינד דיזע: „אלס „וואפפען „ווענטע אוך „פיסטאלען", אלס ענטפערונג „ווענטע אך נור „פיף שריטט"! יא, נור „פיף שריטט", דאמיט אך אר-דען בריידער מיט מיינער פיסטאלע אין אן דיבע-דער טארטע אינד דיא „ווילט פאן דיזעזס דאהנען קערל בעפרייט!" — דיא גאנצע טיש-גזעללשאפט „ווארביא דיזעזען בעלדיגונגען „ארטען, „ווילבע דער קליינע ארטערטאהן דעס דיזעזענהאפטען מאנ-גע אים גזעזטס שלידערטע, „ווא פערשטיינערט פאר שרעקען, טהאטטעכלך ערהאב זיך ין דער דיזעזע אינד אגטע מיט פלאממענדען אינגען: „ווייל דער „ינגע מאנן זא פיר איזט, זא מאגע ער „ווייסען, דאס ער מיט אים אללען זעכס בריידערן אינגען צוויי-קאמפפ אינפערמען מוס, דא ער דירד זיינע בעלדיגונגען „ווארטע אים אללע בעשטפפט האט!" דעמזעלבען גאלבראשה צארן-ענט-בראנגט דאס ציממער. „ווי אללע טאדעלטען דען ארטערטהאן „ווענען זיינעס אינאבערלגטען בע-גרטמעגס: ער „ווארד לעבעלטע פיהלך אינד זאגטע: „עס איזט דאך מערר פערדיענסט, דיא „ווילט פאן זעכס ראהען קערלען צו בעפיהלען. אלס עטוא בלאס אינגען דיזעזלבען צו טארטען, דאמיט דיא אבערגען אין „ווייטער אהרען אין אינדר טיינגען: אך בין איבערצייגט, דאס „ווענן אללע זעכס „ווילך דען מטהה האבען אללטען, מיט מיר דען צוויי-קאמפפ אינפערמיגט, קיין אינגעגער פאן מיינער קיגעל פערשאגט בלייבט!"

טאגס דאריף אים 11 אוהר פאר מיטטאג: נאדס ארטערטהאן אבשיעד פאן דער פיירא אבערסט אינד פאן זיינער בריט, אים זיך אין דען „קאמפפ-פלאטען צו בעגעבען. אך ערוואטטעט דא אינגען הערצ-גערייסענדען אבשיעד, אבער אך אירטעט מיך ערהר. דיא בריט הפפטעט אהרעס בייטאס דען „אינדער-שטיין" אן דיא בריסט, „ווערדענד דיא פיירא אבערסט דעס „ינגען מאנגע דיא אינדר אין דען קאפף לעגטע אינד זאגטע מיטהיז: „גודע אין זאהן! זיינע אבער דיינע פיגדע, „ווא דיא גאנגע דוד אינד סאלאמאן אינסט אבער אירדע פיגדע גזוזיגט האבען. גאטט „ווירד דיין שרעס אינד דיין שלד זיין!" בייטע פיינגזטמעגר, מיטטער אינד טאכטע, אירען גגעלדיר פאן דער אינבעגיגבארען קראפפט דיזעזס „אינדער-שטיינגס אים פיס אינערשיט-טעלדיסטע אבערגיגט.

„ווי טראפפען צור דעכטען „ווייט אם קאמפפ-פלאטעע איין. דער אלטעסטע גאלבראשה שטאנד בעריטס, פאן זיינען 5 בריידערן אומגעבען, מיט זיינער פיסטאלע בערייט, אך אינע גראפף פאללס-מעגגע „ווא פערזאממעלט. דיא בים אנבלקע דעס קלייגען ארטערטהאן טעף ערשטטערט „ווארדע. דיא קאנגטע עס גיכט בעגריפפען. „ווא דיזעזער עס דענן „ווא, מיט דעס דיזעזגהאפטען גאלבראשה איינען צוויי-קאמפפ אויפצוגעהמען!

(שלוס פאלגט.)

טעלעגראפישע דעפעשע.

פארז 10-טען סעפטעמבער. דער רוסישע ריכס-קאנצלער גארטשאקאף ערקלערטע, ער האבע זיך פיינדליכסט מיט פראנקרייך פערבינדען „ווס-האלב אים ביסמארק צום פיינדע „ווארדע.

געשעפטסבעריכט

געטרייד-געשעפט. פאן „ווייצען „ווארד געס-טערן פיהל צו מארקט געבראכט, דער פערקייף „ווארד שווארד, פערקייפט „ווארדען 12000 מצטר.

„ווייצען טהיים נייער 400 מעטרצ' 77.3 קילא 12.10 גולד, 200 מעטרצטער, 77.2 קילא 12.10 גולד, 100 מעטר-צטר' 78. ק' —12. גולדען, —100 מטרצ' 77. קילא —12. גולד, 100 מטרצ' 76.5 ק' 11.60 גולד, —100 מטרצ' 76.8 ק' 11.85 גולד, 100 מטרצ' 74.6 קילא' 11.40 גולד, — מאנאטער (נייער) 200 מטרצ' 77.6 ק' -12. גולד, 300 מטרצ' 74.8 ק, 11.40 גולד. (אללעס פער דייא מאנאטס).

גערסטע פער 6.95—8.25 גולדען.

„ווייצען פער הערבסט 11.75—11.80 גולד.

האפער פער הערבסט 6.20—6.25 גולד.

קוקורוזין באנאטער פער פעפטעמבער-אקטאבער 6.85—6.90 גולד.

רעפס האהל פער פעפטעמבער-אקטאבער 11½—11¾ גולד.

„ווייזער שלאנס-פיזעה מארקט. דער אייפ טריעב איין דעם „ווייזער שלאנס פיהמארקטע אם 8-טען ד. מ. בעשטיג 2235 שטיק, דאפון „ווארען: 1327 אונגאריש 536 אארנישע אינד 72 דייטשע. דיא פרייזע שטללטען „ווך פער 100 ק; אונגארישע מאסט-אכסען 52—55½ גולדען, אאלנישע 52—55 גולד. דייטשע 52—55½ גולד.

פערא נטוואָרטלעכער רעדאקטאר: מאר בר"י ריס.

מאנכורז.

אין דער געפערטטען אייראליטשען קיל-טסגעמינדע איזט מיט ד"ח חשון הבע"ל דיא שטללע איינעס שוחט ובודק, דער אין אין יד מומחה יכול אינד נשער בעל תפלה בקול נעים ועיב אינד בעל קריא זין זאלל, מיט דעם אהרדעס-געדאלטע פאן 350 גולדען (7 גולדען „ווכענטלד) איין קוארטער 60 גולדען זאממט נעבענגעמאל-מענגען צו בעזוטעגען. דעפלעקטיעדענע איין דיע זע שטללע מיסען מיט צייגנישען אינדער אי-דע בזהדיגע לעבענסבייזע אינד מיט קבלת פאן 3 אנערקאנגטען אדטהראדאסען „ראבבענען פערזוכ-דען זין אינד איין איינעס שבת צו איינעס פראבע-פאהראנג ערשיינען. — נור דעם אקצעפטירטען „ווערדען 30 גולדען אלס דייזע שפעזען פערגיטעט.

גאלדס טעש (עמפפעלער קאם), תלל"ט.

1—3 לעאפאלד בריין, פאהשטעהער.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פרוכטע.	הוכאלטונג פר. הקטאליטר	סער 100 קילאגראם
„ווייצען נאגאטער	—	—.—
„ „	75	11.20—11.15
„ „	76	11.40—11.30
„ „	77	11.60—11.50
„ „	78	12.85—11.75
„ „	79	—.—
„ „	80	—.—
„ „	74	—.—
„ שרייס	75	—.—
„ „	76	11.35—11.25
„ „	77	11.55—11.45
„ „	78	11.85—11.70
„ „	79	12.05—11.95
„ „	80	12.25—12.15
„ פעסטער גאדען	74	—.—
„ „	75	—.—
„ „	76	11.25—11.15
„ „	77	11.45—11.35
„ „	78	11.75—11.60
„ „	79	11.95—11.75
„ „	80	12.15—12.05
„ „	74	—.—
„ „	75	—.—
„ „	76	11.35—11.25
„ „	77	11.55—11.45
„ „	78	11.85—11.70
„ „	79	12.05—11.95

פרוכטע	הוכאלטונג פר. הקטאליטר	סער 100 קילאגראם
קאן		
נעקטער מאלץ	72	8.15—8.—
נעקטער פיטשעל	62	10.50—8.50
האפער	41	7.—6.70
קוקורוז נאגאטער	—	6.10—5.95
אנדערער	73	6.90—6.85
הייזיג	—	6.80—6.75
„ווייצען — פער אקטאבער		11.75
„ „		—.—
„ פיטשאפער		12.55
קוקורוזין		7.90
נעקטער		—.—
האפער — הערבסט		6.20
„ „		—.—
„ רעפס		11.62
באללען-מעהל — נעטטער	0	22.60
„	1	21.60
„	2	20.80
דער באללען צו 100 קילאגראם	3	19.80
	4	19.20
	5	18.60
	6	17.80
מיט זאק	7	17.40
	8	16.—
	8½	13.20
שפיריטוס: אלטע סטארקע פרעמדע		33.50
„ נייע		31.25

קורז-טאבעללע פאם 9. סעפטעמבער.

געלד-קורז	קו. אל.
וולכע-אקטיען	— 100
וויאנאער	5 59
בעסערייז-אנלעהנסשיינע 5 גולדען נאלד	
שטיק (20 פראנקס)	9 33
נאפאלעאנער	9 34
דייטשע „ווייסבאנקנאטען	57 75
20 מארקשטיקע	11 52
אאסטריא-נוטען	1 22

לאזע.	קו. אל.
1854-ער 4 פערצענטיגע שטאאטס-לאזע	114 75
1860-ער „ נאטצע	123 25
רעטטע „ פיעסטעל	125 50
1864-ער לאזע צו 100 גולדען	156 —
רעטטע „ 50 „	156 50
קאמע רענטענלאזע	27 —
טרעפלער-לאזע	20 70
קלאר-לאזע	170 —
קלאר-לאזע צו 40 גולדען	36 —
דאנו-דאמפפשיפפס-אקטיען-לאזע	102 —
אויסטריאנער לאזע	23 —
רוטלעווישע לאזע צו 10 גולדען	16 —
קראאקויער לאזע „ 20 „	18 25
אלגער לאזע „ 40 „	34 —
מאלאגא לאזע „ 40 „	36 —
וויראבאנד-לאזע „ 10 „	18 —
מאלאגא-לאזע „ 40 „	46 —
אלבאנישע לאזע „ 20 „	20 50
סט.-גענאאס לאזע „ 40 „	36 50

לאזע.	קו. אל.
מאנטענעגרינער לאזע צו 20 גולדען	23 75
פרייבאנער לאזע „ 100 „	119 —
רעטטע „ 50 „	61 —
וויאלאשיגער-לאזע „ 20 „	29 75
וויגישגראטער „ 20 „	33 —
אונגארישע פרעמדענלאזע צו 100 גולד.	98 75
רעטטע צו 50 גולדען	98 75
וויגנער לאזע	112 —
ווערטהפאפיערע	
אונגארישע גאלד-רענטע	91 50
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	87 50
בעסטערייכישע-נאנאטער	85 50
דענענבערגישע	86 25
גאליצישע	92 70
בוקאוויזער	88 50
אונגארישע אייזענבאהן-אלטליען	111 —
וויזענבקוגע-אלטליאנס-אלטליאנען	89 —
פאפיערענע דער אונגארישען באנקע-רקיים צו 5 אונגארישע פערצענט	100 —
דער אונגארישען דיסקאנטענע-באנק צו 5 פערצענט	87 50
דער אונגארישען אללגעמיינען באנקע-רקיים-אנשטאלט צו 5 אונגארישע פערצענט	75 —
רעטטע צו 6 פערצענט	80 —
דער בעסטער אמסטערדאמער-באנק	101 —
דער אבסטאלן	71 —
דער נאדיר-אבסטאלן	125 —

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1879. — Druck v. M. Burian, ‚Waitznerboulevard.

דען האלז געבינדען. אין דער רייזן-טאשע ווארען בלאָס איינער קליידונגס - שטיקע אונד איינע שלאַכט-מעסער (חלפים). קיים וואר דער ארמע איינגעשלאָפען. אלס ער פלאָטצלך דורך איינען שלאג איף דיא שלעפע איס דעם שלאָפ געוועקט וואורדע. נון שפּראנג ער איף אונד שריע אים הול-פע. ער זאה זיך פאָן צוויא מענערן אונד איינער פרייא אימגעבען, דיא אדם נאָך איינגיהעבע פער-זעטצען. דאנן אבער דען הוט אונד דיא רייזן-טאשע ערגרייפען אונד דאפאנלעפען. דער איבער-פאלגענע אלטע גון איבער איינען פעלד-ווג. אין דיא הייפט-שטאדט, וואָ ער זאגלייך ביא דער פאָ-ליציא פאָן דעם געשעהענען דיא אנגעגע עדשטאט-טעטע, צוויא קאָמיסערע גינגען נאָך ערזוכען-פאלל. אים איינע אינטערזוכונג איינצוליטען. אין שמיעד-גזעזעלע זאגטע זאגלייך אים, דאס ער הלפע - ריפע געדאדע, "וואָרום אין קישעוו נאמענס ה ר ט ל י ן, אונד זיינע געלעבטע אן אדם פאראבערלעפען. דיא בידען וואָרדען איינ-געפאנגען, דיא דאנן אייך נאָך אנדערע אלס טייל-נערמער אן דעזעם ווייבאנפאלל בעגעגנטען. - זעמסטלוכע פערבעבער וואָרדען דעם קרימינאל-גערכטע איינגעלעפערט. - (מערקווירדיג, איזט דאס לעבאָלד פערדאנט, ביא דער פאל ציא זיך אלס איינגן איזראעליטישען לעדרער בעגעבענע, וועלכער דיא ציט דער שול-פערען דאצו בעגעטצט, אים פאָן דאָרף צו דאָרף אלס "שעכטער" צו דיענען. "עלכעס אמט אדם אלס נעבענו-איינ-קאָמענע דענטע, אונס שיינט דעזע אנגאבע אלס דאכטס לאָגיש. ווי גלייבען נכטס. דאס איין לעד-דער פאָן אונגאר בין פעסטע "שלאכטענד" דייזע; עדער פעלליכט נאָך "פעכטענד!")

דער וואונדערשטיין ראבי סאלאמאנ'ס אדער "דוד אונד גלות".

(ש ל י ם)

דיא בידען קעמפפענדען נאדמען אידרע שטעללונגען איין, בלאָס פיגה שרישט פאָן איינאנ-דער עגעפערנט. — ביא דעזער נעדיג וואר איין "פעדלשם" פאסט אנדענקבאר. עדער שם מיסטע טרעפפען, עס האנדעלט זיך דעביא נור דאריים: ו ו ס ס ע ן שם אים איינע ווינציג ווערדע פר-דער אבגעפערט אונד דען נעגנער טרעפפען ווירד. איינע טאָרטע-שטללע דערשטע, דער אבערסט קאָמאנדירטע: אינס, צוויא, דריא! — צוויא שים-סע פעלען; דער איינע אים איינען נדראנגען פר-דער אלס דער אנדערע, נאלבראיטה שטרעבטע צו באדען. ער וואר טאפר. דיא קעגעל וואר אדם דורכס הערץ נעדרונגען. ווערענד דינע קעגעל ניר דיא שלטעד אדטעראָדרס שטרעפפטע.

דיא ברידער דעם געשאדטעטען גאלבראיטה וואדען איסער זיך פאָר וואיטה אונד ערקלערטען, דאס אדטעראָדען ז א ג ל י ך מיט יעדעם איינ-צולגען פאָן אדנען איינען צוויי-קאמפף איפגדמען מיססען. דאס אנגעזאמטעלטע פאָלק וואר גנגען דיא פאָרטוטצונג דעם קאמפפעס. אללין דיא נאב-ראטים בעשטיפפטען דען אדטעראָדען אין זא נאָב-ליכער וויזע, דאס ער נון ערקלערטע: זולבסט דען צוויי-קאמפף צו פאָרדערן, אים דיא וואָדען קעללע צו ציכטיגען: דער צוויטע גאלבראיטה אונד אדטעראָדען גאדמען נון עבענפאללס דיא בעציכ-נעטען שטעללונגען אין. דער אבערסטע וואללטע עבען פיער קאממאנדירען, אלס דער יינגסטע דער גאל-בראיטה הערפאָרטראט אונד מיט דאנגערדער שטיממע רעדע: "האלט! דא גדהט'ס מיט אינדיב-טען דינגען צו! איך ערבליקע דאָרט אבריגס דען אלטען יידען, דער אבערינסטע בעטעט. דאס גע-בעט האט דעם אדטעראָדען איך צו זיינעם ערסטען זיינע פערהאלפען. זא לאנגע דיעזער ווע ניכט גע-וואָרטואס עגטפערנט וורד. דאדרך ניכט געשאפפען ווערדען!" דאס אנגעזאמטעלטע פאָלק וענדעטע זיך נון ענער ריכטונג צו. וואָ דער גרייזע דיע צוט-טעריג אונד ערקלערישע זיין געבעט פערבעטעט, אללעס וואדרע דיעבע אָן אינער הילגען אנגעס ערגרייפפען. אינער אים דעם פאָלקע דעך ערדאָ דעם גאלבראיטה צו: "וואס? דיא פרכטעט דאס געבעט אינעס יידען? דיא האסט אידן אין א ערסט געסטערן אינען אלטען זדרער" געשטעפפט. דען נאָטט פר ערינע צוטען פערדאמטע דאס! דיין גע-טאדטעטע ברידער דאס אידן וואָר מיסדאנדערלט. אין פאָלגע דעסען דיעזער גאנצע צוויי-קאמפף ענטשטאנד. אונד נון גלייבסט דיא דיא פיינער קערד, דאס זיין געבעט ביא נאָטט זא מעבטיג איזט. דאס דער קלינע אדטעראָדען אונד אללע ווירד מאדטען ראָגגען?" . . אללע אנזעזענדען לאכטען לייט אים. דער אבערסטע דאמאנדירטע, אים, צוויא, דריא! — ווערעד שטרעצט אין גאלבראיטה צו באדען. דער-זולבע וואר עדאָר ניר שיעד, ניכט אבער טאטליר פערזיאנדעם. אדטעראָדען איזט פאָן דער קוגעל דינעם גענגערס גאנץ אינבעדרהרט געבליבען. אים פרכטס פאָר דעם געבעטע דעם יידען ווענן צוטעטרעטע נעמליך דיא דאנד גאלבראיטה. "פאָלגט זיין שים טראָטץ דער גראָסען גערהע גענגלך פערלאנגע. אין דרייטטער גאלבראיטה נאדם דען קאמפף איף. ער שטרעצט עבענפאללס מיט צערשטעטטערטעם ארם צו באדען. איך דען פערטען גנג עס ניכט בעססער. דיא צוויא לעטצטען ברידער ערגאָ אללי-טען פאָן אדנען קאמפפע ניכטס וויסען. מאָ לאכטע דיא אלס פיינע לייטע אים: דיעזע ערגאָ אנטען דיא אדטעראָדען, דאס זיא פיר דיא בעגרעבנע אדי-

רעם געטאדטעטען ברודערס. וויא איך פיר דיא פפלעגע איהרער דריא פערוואנדעטען ברידער זאָרגע טראגען מיססען!

אין דיעזעס איינגבליקע ערבליקטע מאן דען עהרווירדיגען גרייזען יידען, דער זיך דעם אדטע-טאָדען נעהערטע. אדטעראָדען דריקטע דיא צוט-טערנדע האנד דעם פראָממען מאנעס אונד זאגטע: "איך דאנקע איינען, עהרווירדיגער פיינד, פיר איהר געבעט. דא עס מיינעס ארמע אונד מיינעס הערצען נייע קראפט פערלייהען האט!" דער אלטע עריי-דערטע: "מיין זאָהן! דער זוגען דעם נאטטעס אז-ראעלס וואר איבער דיך. זא אפט איך ווערדענד מיינעס געבעטעס איף דיך זאָר. ערבליקטע איך דאס שיערט גבראָלס איבער דיינעם הייפפט. דיא קוגעלן דיינער פינדע קאָנגטען דיר ניכטס אנדאבען. דא דיא אנטער דעם שטצע דיעזעס ענגעלס שטאנ-דעסט. איך מיס שיינען: מיך ווירסט דיא ניכט ווע-דער זעהען. פערגיס ערגאָר נע. דאס דיא דען וואנ-דער-שטיין דעם מאנגס סאלאמאן, אן דייגער בייסט טראגסט. דער דיך אן אללען קעפפען אונד נא-מהען שטעגט ווירד.".

דער נריין וואר אים נעדרענגע אלסבאלד פער-שוואנדען. איך ווד פערלעסען דען קאמפפ-פלאטץ אונד אללען אן דיא "אנגעג דעם אבערסט. "א ווד דיא בייט אונד דיא מטטער אין דער פראד-ליכסטען שטיממונג פאנדען. דא בידע אן דיא "אנדער-קראפט דיעזעס שטרעמס פערלוגנפעסט גלייבטען אונד פיר אדטעראָדען גאר קיגע נעפאהר בעפערכטעט האטטען.

דער אבערסט ערגאָר קאנגטע זיך נאָך אים-מער פאָן דער נעראבטען אפפערגנגע ניכט ערהאָ-לען. ער זאגטע מיט אנגלייבגעס קאָפפ-שטטעלן: "נון, מיין זאָהן אדטעראָדען, מאכטע איך דיך בי-בטטען. מיר האט נעהיממס דייגער צפערזיכט מיט-צוטהיילען. האט דיא עס גגיאנט האסט. מיט זאָלכען ווגכס דיעזען אייגען צוויי-קאמפף אפצגנעהמען. איך אלס אלטער פאָלאָאט. דער בעריטס מאנכע בלוטיגע שלאכט מיטגעמאכט, דעטטע דיעזע ניכט דען מיטה נעראבטע: האסט דיא דיך ווירלליך איף דייגען זאגגאנגטען "אנדערשטיין" פערלאסטען?"

אדטעראָדען ערגאָב זיך אונד זאגטע מיט פיערלייכער שטיממע: איך גלייבטע אן דיא קראפט דיעזעס שטיינס; איך גלייבטע אבער אייך אן דיא קראפט דעם געבעטעס ענגס פראָממען יידען. ווערד-דענד דעם צוויי-קאמפפעס שען עס מיר, אלס וענן אין פערגעדער אדם מיך אפפערגעלטען אונד שטטעגען ווירדע. איבערדעם מיס איך זאגען, דאס ענגער אאפיער-פעטצען. אין ווגלבעם דער נרייזע ווירד מיר דען שטיין איבערגעטבען. מיר נאָר מעדר

לענסקי). אב איהרע מאנטע, וועלכע דאך בהתי (מיס ער-לייכנס דער יאבבענער) דען צוויטען מאנן נעריייאפעט האט, אינע "אישה זונה וחלולה" איזט, דיא אינען עהר-ביך בענאנגען. איך מיינע זאגאר, דאס איהרע הייראשה מיט איהרעם צוויטען מאנגע נישט איזט, אונד דער דער יאדן פאָן דיעזעם צוויטען מאנגע איין ערגיינעס, ערגעלעגעס קינד אונד קיין ממזר איזט."

„דא וואוסטע שאָן ווייגע מאנטע ווילע מעהר דען „דין" (דאס יידישע נעזעטץ). אלס דיא: (מאנטע נתמן חלצאל) דיא יאבבענער, וועלכע איהר דיא הייראשה עלליבטען, גלייב-טען ריכטיג, נאָר דעם „דין" פאָרגענאנגען צו זיין. דא אבער דער פאָן דען יאבבענען פר מאָרט ערקלערטע מאנן דענאָך דענקט. זא בעגיינען דאס נור, דאס זיך דיא יאבבענען אן איהרעם אורטהייל גענוגגען האבען, אונד איהר אללא דיא הייראשה ניכט עלליבטען דיזסען, איהרע הייראשה מיט איהר-דעם צוויטען מאנגע איזט אללא אונגיהעג. איהר לעבען מיט איהרעם צוויטען מאנגע וואר אין ערע-ביך. אונד דאס קינד איזט אין מטזר. נעבטען. ווי דען פאלל אן; איין קינד דעטטע דיא אנגעגע נעמאכט. דאס איין שטיק פלייש אין איינגן קעסטל מיט מילך נעפאללען איזט, דער יאבבענער האטט דאס פלייש ווגגען, דא מאן אבער פאָן דעמגעמעגען קינד שטאר אים קעסטל פיגעגע, זא ערקלעגט דער יאבבענער דיא מילך פיר בשר. ערגיבט אבער פיגעגע מאן בים עסטען דער מילך דיא בעריטס צערגאנגען פלייש-פאגען - זא איזט דיא מילך אונד דאס פלייש דענאָך ביסאר. פיגיבט נעגען נאטט הייגגט איין יאלגעס אונאבהענגיגעס פערגעהען אין שטנד. דען נאטט פער-ערדען אבער נאָר דעם נעשטעטגען, נעמטעגע איזט דיא

לענסקי). אב איהרע מאנטע, וועלכע דאך בהתי (מיס ער-לייכנס דער יאבבענער) דען צוויטען מאנן נעריייאפעט האט, אינע "אישה זונה וחלולה" איזט, דיא אינען עהר-ביך בענאנגען. איך מיינע זאגאר, דאס איהרע הייראשה מיט איהרעם צוויטען מאנגע נישט איזט, אונד דער יאדן פאָן דיעזעם צוויטען מאנגע איין ערגיינעס, ערגעלעגעס קינד אונד קיין ממזר איזט."

„דא וואוסטע שאָן ווייגע מאנטע ווילע מעהר דען „דין" (דאס יידישע נעזעטץ). אלס דיא: (מאנטע נתמן חלצאל) דיא יאבבענער, וועלכע איהר דיא הייראשה עלליבטען, גלייב-טען ריכטיג, נאָר דעם „דין" פאָרגענאנגען צו זיין. דא אבער דער פאָן דען יאבבענען פר מאָרט ערקלערטע מאנן דענאָך דענקט. זא בעגיינען דאס נור, דאס זיך דיא יאבבענען אן איהרעם אורטהייל גענוגגען האבען, אונד איהר אללא דיא הייראשה ניכט עלליבטען דיזסען, איהרע הייראשה מיט איהר-דעם צוויטען מאנגע איזט אללא אונגיהעג. איהר לעבען מיט איהרעם צוויטען מאנגע וואר אין ערע-ביך. אונד דאס קינד איזט אין מטזר. נעבטען. ווי דען פאלל אן; איין קינד דעטטע דיא אנגעגע נעמאכט. דאס איין שטיק פלייש אין איינגן קעסטל מיט מילך נעפאללען איזט, דער יאבבענער האטט דאס פלייש ווגגען, דא מאן אבער פאָן דעמגעמעגען קינד שטאר אים קעסטל פיגעגע, זא ערקלעגט דער יאבבענער דיא מילך פיר בשר. ערגיבט אבער פיגעגע מאן בים עסטען דער מילך דיא בעריטס צערגאנגען פלייש-פאגען - זא איזט דיא מילך אונד דאס פלייש דענאָך דענגאָך מיסאר. פיגיבט נעגען נאטט הייגגט איין יאלגעס אונאבהענגיגעס פערגעהען אין שטנד. דען נאטט פער-ערדען אבער נאָר דעם נעשטעטגען, נעמטעגע איזט דיא

צו מיר אין „אזה" (ידישע בעטטלער) אונד איבערנאב מיר איינהערגיג אונד אללען אין שייבען מיינעס עדסטען מאנגעס, אין ווגלבעם ער מיר אויפפפרדעגס, אין דא ניכט ווגגען צו לאסטען, דא מיר דאס נאָר מעהר שאדען אלס נעטען ווירדע, צוגלייך ווגגט ער מיר אן, דאס ער יעהר ווד דיא אונד איינע מאנטע איף דאס בעטטע ווגגען ווירדע. אונד פערגיגגט אויף דאס בעטטע דען אנדערע אין דאס בעטטע ווגגען ווירדע. דא עס מיינעס ארמע אונד מיינעס הערצען נייע קראפט פערלייהען האט!" דער אלטע ערי-דערטע: "מיין זאָהן! דער זוגען דעם נאטטעס אז-ראעלס וואר איבער דיך. זא אפט איך ווערדענד מיינעס געבעטעס איף דיך זאָר. ערבליקטע איך דאס שיערט גבראָלס איבער דיינעם הייפפט. דיא קוגעלן דיינער פינדע קאָנגטען דיר ניכטס אנדאבען. דא דיא אנטער דעם שטצע דיעזעס ענגעלס שטאנ-דעסט. איך מיס שיינען: מיך ווירסט דיא ניכט ווע-דער זעהען. פערגיס ערגאָר נע. דאס דיא דען וואנ-דער-שטיין דעם מאנגס סאלאמאן, אן דייגער בייסט טראגסט. דער דיך אן אללען קעפפען אונד נא-מהען שטעגט ווירד.".

דער נריין וואר אים נעדרענגע אלסבאלד פער-שוואנדען. איך ווד פערלעסען דען קאמפפ-פלאטץ אונד אללען אן דיא "אנגעג דעם אבערסט. "א ווד דיא בייט אונד דיא מטטער אין דער פראד-ליכסטען שטיממונג פאנדען. דא בידע אן דיא "אנדער-קראפט דיעזעס שטרעמס פערלוגנפעסט גלייבטען אונד פיר אדטעראָדען גאר קיגע נעפאהר בעפערכטעט האטטען.

דער אבערסט ערגאָר קאנגטע זיך נאָך אים-מער פאָן דער נעראבטען אפפערגנגע ניכט ערהאָ-לען. ער זאגטע מיט אנגלייבגעס קאָפפ-שטטעלן: "נון, מיין זאָהן אדטעראָדען, מאכטע איך דיך בי-בטטען. מיר האט נעהיממס דייגער צפערזיכט מיט-צוטהיילען. האט דיא עס גגיאנט האסט. מיט זאָלכען ווגכס דיעזען אייגען צוויי-קאמפף אפצגנעהמען. איך אלס אלטער פאָלאָאט. דער בעריטס מאנכע בלוטיגע שלאכט מיטגעמאכט, דעטטע דיעזע ניכט דען מיטה נעראבטע: האסט דיא דיך ווירלליך איף דייגען זאגגאנגטען "אנדערשטיין" פערלאסטען?"

אדטעראָדען ערגאָב זיך אונד זאגטע מיט פיערלייכער שטיממע: איך גלייבטע אן דיא קראפט דיעזעס שטיינס; איך גלייבטע אבער אייך אן דיא קראפט דעם געבעטעס ענגס פראָממען יידען. ווערד-דענד דעם צוויי-קאמפפעס שען עס מיר, אלס וענן אין פערגעדער אדם מיך אפפערגעלטען אונד שטטעגען ווירדע. איבערדעם מיס איך זאגען, דאס ענגער אאפיער-פעטצען. אין ווגלבעם דער נרייזע ווירד מיר דען שטיין איבערגעטבען. מיר נאָר מעדר

רעם געטאדטעטען ברודערס. וויא איך פיר דיא פפלעגע איהרער דריא פערוואנדעטען ברידער זאָרגע טראגען מיססען!

אין דיעזעס איינגבליקע ערבליקטע מאן דען עהרווירדיגען גרייזען יידען, דער זיך דעם אדטע-טאָדען נעהערטע. אדטעראָדען דריקטע דיא צוט-טערנדע האנד דעם פראָממען מאנעס אונד זאגטע: "איך דאנקע איינען, עהרווירדיגער פיינד, פיר איהר געבעטע. דא עס מיינעס ארמע אונד מיינעס הערצען נייע קראפט פערלייהען האט!" דער אלטע ערי-דערטע: "מיין זאָהן! דער זוגען דעם נאטטעס אז-ראעלס וואר איבער דיך. זא אפט איך ווערדענד מיינעס געבעטעס איף דיך זאָר. ערבליקטע איך דאס שיערט גבראָלס איבער דיינעם הייפפט. דיא קוגעלן דיינער פינדע קאָנגטען דיר ניכטס אנדאבען. דא דיא אנטער דעם שטצע דיעזעס ענגעלס שטאנ-דעסט. איך מיס שיינען: מיך ווירסט דיא ניכט ווע-דער זעהען. פערגיס ערגאָר נע. דאס דיא דען וואנ-דער-שטיין דעם מאנגס סאלאמאן, אן דייגער בייסט טראגסט. דער דיך אן אללען קעפפען אונד נא-מהען שטעגט ווירד.".

דער נריין וואר אים נעדרענגע אלסבאלד פער-שוואנדען. איך ווד פערלעסען דען קאמפפ-פלאטץ אונד אללען אן דיא "אנגעג דעם אבערסט. "א ווד דיא בייט אונד דיא מטטער אין דער פראד-ליכסטען שטיממונג פאנדען. דא בידע אן דיא "אנדער-קראפט דיעזעס שטרעמס פערלוגנפעסט גלייבטען אונד פיר אדטעראָדען גאר קיגע נעפאהר בעפערכטעט האטטען.

דער אבערסט ערגאָר קאנגטע זיך נאָך אים-מער פאָן דער נעראבטען אפפערגנגע ניכט ערהאָ-לען. ער זאגטע מיט אנגלייבגעס קאָפפ-שטטעלן: "נון, מיין זאָהן אדטעראָדען, מאכטע איך דיך בי-בטטען. מיר האט נעהיממס דייגער צפערזיכט מיט-צוטהיילען. האט דיא עס גגיאנט האסט. מיט זאָלכען ווגכס דיעזען אייגען צוויי-קאמפף אפצגנעהמען. איך אלס אלטער פאָלאָאט. דער בעריטס מאנכע בלוטיגע שלאכט מיטגעמאכט, דעטטע דיעזע ניכט דען מיטה נעראבטע: האסט דיא דיך ווירלליך איף דייגען זאגגאנגטען "אנדערשטיין" פערלאסטען?"

אדטעראָדען ערגאָב זיך אונד זאגטע מיט פיערלייכער שטיממע: איך גלייבטע אן דיא קראפט דיעזעס שטיינס; איך גלייבטע אבער אייך אן דיא קראפט דעם געבעטעס ענגס פראָממען יידען. ווערד-דענד דעם צוויי-קאמפפעס שען עס מיר, אלס וענן אין פערגעדער אדם מיך אפפערגעלטען אונד שטטעגען ווירדע. איבערדעם מיס איך זאגען, דאס ענגער אאפיער-פעטצען. אין ווגלבעם דער נרייזע ווירד מיר דען שטיין איבערגעטבען. מיר נאָר מעדר

אזיהיגע צוויטען מאנגע אין „אשה איש" אונד איהר קינד פאָן איהם איזט אין מטזר. נור דיא קינדער, דיא זיא נאָר דעם שאדע איהרעס ערסטען פאָן איהר אנגעשיעהענען מאנ-געס האט, זיגד קיגע ממזרים. — זא איזט דער „דין" — איך ווס אללעס."

„זא וויא וואר עס דאך נעקאָממען, דאס איהר ערסטער מאנן פאָם פראנצאיזישען גענעראל-שטאבע פיר מאָרד ערקלעגט וואורדע?"

„אבער לאסטען וויא דאך דען הערען לוטענאנט דאס פעסטאמענט צו עגדע לעזען, ער איזט יא נאָך נכט פערטיג!" זאגטע נתמן חלצאל.

נון לאז הערר לוטענאנט ווייטער: „איך פערפיעל דיעזעס אבגעמאלס אין אייגע לעזעגע קראנקהייט, איך קאָנגטע דאס שיעקליכע נעהיממגס מיינעס מאנגע ניכט עגט-דעקען. ער הערטע זיך אנגעהיר ניכט דעלפפען קאָנגען; דענן זיגר קאָנגטע ווייסען, ווע זיך דער פרעזיידענט אבער-מאלס איפהאלטע, זא אפט מיין צוויטער מאנן אן מיין קראנקען-בעטטע מאם, שווערטעט איך צוריק — אונד זא אפט איך מיינען יאדן אנגאר, שטאר עס מיר שטערקאפפ אונד הערען, דע אייגטעטע בייא דעם ווגגען, דאס דיא ווילל מאָם לעבען מיינעס ערסטען מאנגעס עפאהרען אונד מיינען יאדן אלס אונגעליך ערקלעגען וועדע. — דענאָך דאטטע איך איינגלייקע, אין ווגלבען איך מיך צו טראס-טען ווגטע, דאס דאס שיעקליכע דאס איך אס ענע-דאטען גנעדעגע, גור אייגע מיטטעגע דעם אייגע אדער אייגע אדט אין מיין הייגגט אין יאדן — אבער איך דיעזע אינגלייגע. דאס אללעס גור אייגע מיטטעגע אייס. וואר מיר ווגגט לאנגע גע-נאנגע — דען וויא מאנאטע נאך ענגעס אפפאללע דאס

לענסקי). אב איהרע מאנטע, וועלכע דאך בהתי (מיס ער-לייכנס דער יאבבענער) דען צוויטען מאנן נעריייאפעט האט, אינע "אישה זונה וחלולה" איזט, דיא אינען עהר-ביך בענאנגען. איך מיינע זאגאר, דאס איהרע הייראשה מיט איהרעם צוויטען מאנגע נישט איזט, אונד דער יאדן פאָן דיעזעם צוויטען מאנגע איין ערגיינעס, ערגעלעגעס קינד אונד קיין ממזר איזט."

„דא וואוסטע שאָן ווייגע מאנטע ווילע מעהר דען „דין" (דאס יידישע נעזעטץ). אלס דיא: (מאנטע נתמן חלצאל) דיא יאבבענער, וועלכע איהר דיא הייראשה עלליבטען, גלייב-טען ריכטיג, נאָר דעם „דין" פאָרגענאנגען צו זיין. דא אבער דער פאָן דען יאבבענען פר מאָרט ערקלעגט מאנן דענאָך דענקט. זא בעגיינען דאס נור, דאס זיך דיא יאבבענען אן איהרעם אורטהייל גענוגגען האבען, אונד איהר אללא דיא הייראשה ניכט עלליבטען דיזסען, איהרע הייראשה מיט איהר-דעם צוויטען מאנגע איזט אללא אונגיהעג. איהר לעבען מיט איהרעם צוויטען מאנגע וואר אין ערע-ביך. אונד דאס קינד איזט אין מטזר. נעבטען. ווי דען פאלל אן; איין קינד דעטטע דיא אנגעגע נעמאכט. דאס איין שטיק פלייש אין איינגן קעסטל מיט מילך נעפאללען איזט, דער יאבבענער האטט דאס פלייש ווגגען, דא מאן אבער פאָן דעמגעמעגען קינד שטאר אים קעסטל פיגעגע, זא ערקלעגט דער יאבבענער דיא מילך פיר בשר. ערגיבט אבער פיגעגע מאן בים עסטען דער מילך דיא בעריטס צערגאנגען פלייש-פאגען - זא איזט דיא מילך אונד דאס פלייש דענאָך דענגאָך מיסאר. פיגיבט נעגען נאטט הייגגט איין יאלגעס אונאבהענגיגעס פערגעהען אין שטנד. דען נאטט פער-ערדען אבער נאָר דעם נעשטעטגען, נעמטעגע איזט דיא

פאָליטאָן.

דיא יודען אין רוסלאנד.

(5-טער אָפּשנײַדונג.)

יעצט נאָך דאָבעדע לילינטהאַל אין שייבען אויס דער טאַשע. עס וואר דאָס טעסטאַמענט זײַנער בײַ־ווישן פּרעשבערגען טאַטע זײַנ. נעכאָרנע נאָנקים, וועלכע צולעצט מיט דעם ווישויר אײדאַר בײַזאַך אין שטראַסבורג פּרעדיגאַטעס וואר. — אין דיעזע טעסטאַמענט אויס נון דער אנאַנג פאַן יודישן נעשיכטע זאָ בעשרײַבען, וואָ דיא דער לילינטהאַל בײַזאַך ערצעלטן.

„נון (זאָגט „דער לילינטהאַל) וועלל איך אײַנען דען שלום דיעזער נעשיכטע אויס זײַלען אײַנגעדרײַ גע־שרײַבענעם טעסטאַמענטע פאָרלעזען, דערזעלבע לײַדעשע דער דער ווען דאָס פאַלגענדע: דיא קאָנטס דער דעקנען, וועלכער שלאָג פּיר מיך דאָס פאָלגענדע פערשײַנונגען מײַנער מאָנטער דענאָא (רבורה) וואר. — איך לײַנס ווישענס דער פאָלגיאָא אונד אין דען צײַטונגען אַלדע מאָנלינען נאָכאָרשונגען אנשטעלען, אויס דיא פּע־שוואָרענגע אדער נעדיבטע אויספיזדיר מאַכען צו קאָנגען, אבער אַלדע נאָכאָרשונגען וואָרען אומזאָנסט. דענאָא וואָר ניכט מעהר צו פינדען. איך בעשאַכטעט דאָס אַלס אײַנע שטראָפּ נאָטשטעט פּיר מײַנע ווערדען — אונד דאָך בעקענע איך דיי עטעס אין דיעזע טעסטאַמענטע, דאָס איך מיר קײַנער נ ר אַ ס ע ן בין, איך שפּרעכע דיא וואָרהײַט. דענן אײַנע לײַנע פּפלעגט מאָן דאָך ניכט בײַא דעם מאָדעס־נעראָנגען צו זאָגען, איך דאָס מע דאָנן אויך פאָן מיגעס צוויישען מאָנגע אײַנען וואָרען, איך נ׳סטאָן דורך אײַנען בלוטיגען געוואַלט־שטרײַך אין ענדע צו מאַכען. קאָמטט עס אַלזאָ צו אײַנעס נײַ־עלכען קרײַג צוישען ענגלאַנד אונד אָסטראַנדס־טאָן, זאָ אײַז עס בעשטאָמט. דאָס אײַס דעמזעל־בען אין נאָנען נעוואַלטיגער רוסיש־ענגלישער קרײַג, ווערדען מוסטע!

* (אבער דיא טרויריגען צושטענדע אין רוסלאנד) בעשרײַבטע אין פּעטערסבורגער בלאַטט אַלגעמעדעס: דער אַלגעמײַנע דרוק אײַז בעשרײַבן זאָ שטאַרק, דאָס נײַמאָנר מעהר אַלס בעשרײַבונג אײַך נור אײַנ־צושרײַבען וואָנט. דער בײַער וואָרד אַן דען שטרײַ־אינטשרײַבערן אײַסנעפּלערעט. בײַ ער אַן דענגער־טײַס שטרײַבט. קײַנער וואָנט עס, אַן דער שטאַאַט אײַנע בשטע אים הילפן צו רײַסען. אַלדעס אײַז מטרלאָן, אַלדעס שטילל; זאָ שטילל, וואָ דאָס גראַב. נור אײַנע קלאַסטע אַן מעגשען האָט נאָך אײַנע לאָהנגערע בעשעפטיגונג. דאָס ווער דיא הונגער־קער. דיא אַן שטאַאַט פּיר ערדע הערבײַטונג אײַנע בעשטאָמטע געבוהר ערהאַלטען. מאַן אײַט ערדאָך זעלבסט גענען דיעזע הערבײַטונגען, דיא אַן מאַנ צו שאַנ אַן דיא הינדערטע זיך שטײַערן, נאָכען אונגעדערטע. אײַנעמפּפּלרלוך. שטרעטען, נוהר־לוסטען, בעאַמטע, אַפּפּצײַערע, גרעפּפּנען אונד האָפּ־פּפּיליגס — אַלדע אַלדען זיא אַן דיא געוואַלט דעם הונגערס. זאָבאַלד מאַן בײַא אײַנען נור אַן „פּערבאַטענעס בך" אדער אײַנען „פּערדעבטענען בריעף" אַן פּפּנדעט, ווערדענד דעם לעבענס דיעזעס זאָלט־מײַלע זאָלכע אַכטען פּפּרײַנ אַנקלאָגען ווערדען, אים דען בײַא אײַנער אײַזענבאַהן אים הײַ־לענען לאַנדע מאָנלך צו מאַכען!" — (ווער גלײַכען זעלבסט, דאָס צור אויספּהרונג. דיעזעס אינטער־נעהמענס דיא „דען אַלדער „עלט־טהײַלע נערנע בײַ־טאַנען ווערדען. לײַדער ווער אבער אַן דיעזעס פּאַרהאַנדען שאַן ווײַס אַלדרען געשפּרײַבען, אדונע דאָס בײַזאַך אײַך אין פּראַקטישער שרײַט אין דיעזע ווערדען געשעהען געשעהען!)

* (ווי־ב־אַ נפּאַלל גענען אי־גען ווערען.) אין דער נעהע אינוועדער הײַפּ־שטאַדט ערגעגעט זיך דיעזער טאַגע פּאַלגענדער פּאַלל: אין נעוויסער לעאַפּלד פּרײַדמאַן אים דעם אינגאַרער קאָמיטאַט אַלדטע געגען אבענד אַן שאָראָשאַר נאַרפּעסט ערגען. עס וואָרדע אים אין עדשעבעט־פּאַל שפּעט, וועסהאַלב ער דאָרט אבערנאַכטען אַלדטע, אין עדשעבעט־פּאַל־אַלל־טע עראָר דעם ווײַזענדען, דער זיך אַלס לערער אינ׳ער שרײַט אים סניבט, נעמאַנד נאַכט־קרײַערער געוואָרען, ער לעגטע זיך דאָרער אײַסערדאַלב דעם אָרטעס אײַך פּפּײַס פּעלדע נעערער. אין אײַנעס ווערקען דאָטטע ער 250 גולדען. דיעס טרײַ ער אים ווידער דאָנן קרײַנ אונד קאָנטע מיך אַן מײַנען לײַדען נור שווער ערהאַלען."

„אונד נון וואָלטען עדסט מײַנע נראָסען אונד שווערלעכסטען לײַדען קאָמען! עס וואר אים הערבסטע דעם אָנפאַנג פון 1868. דא ווײַסטען מיר דיא עדסטע צײַט־דער־עראָהלטונג מײַנער נעזונדהײַט דיא קור אין אָסט־נערד צו נעכרײַכען. (אָסט־נערד אײַז אײַנע שטאַדט אין בעלגיען אם מעעער, וואָ דאָס בעדרעטענדע וועג־כאַר אײַז). נאָך מײַ־נעם דאָרשונגען פּערגעהענדענגען אויפגעהאַלטע פּרלטע אין מיך אויך בעדרײַנער בעסערע. נאָלד בעזונטע מיך אויך מײַן מאַגן אײַס שטראָבערע, אונד ווערדענד ער אין כאַר נעגאָמען, מאַכטע אויך אַלליין אײַנען שפּאַצײַר־גאַנג אם ווע־האַפען, אום דיא פּרעלען נראָסען שפּפּע, וועלכע פּאַן דאָרט אײַס נאָך אַלליין ווײַטגעגען דעם מעעער פּאַר־רען, צו בעפּאַכטען — אונד וועלכע פּאַרטלעכע איבע־ראשונג, דיא אַלל מײַן בלוט אין דען אדערן ערשטאַרען מאַכטען! — אונטער דען פּרעלען פּאַרטיי־קאַרטען לאַזטען אונד זיך צום שפּפּע דרעגנען, ערכלרעטע איך מײַנע פּרעשוואַנדערונגע מאַכטע דענאָא — אַן דער אונד אדערען פּאַפּערס — מײַנע פּאַרט־גענלרעכען ערסטען מאַנגען!" —

„אַלס אָב מיך דער שלאַג געטראָפּפען דערפּעטע, בלעב איך פּלאַטצלך וואָ אײַנע פּרעשטעלונגע אײַך מײַנע פּאַטאַצ׳ אין בעגרײַפּ נאָך הרטע נכט, וואָ איך מיך פּאַסטען קאָנגטע, אום דיא בײַדען אנזדהאַלטען; — אבער פּלאַצלך וואָרן מיר דערער מאַגן אײַנען אַלגען בלוט צו, דער מיך בײַנאָהע מאַרטעטע. דערעבר אײַנע בלוט־ערשטעקונג מײַנע נעזונען אײַך עווזע, אונד מײַן מאַר ווערד אויך נור אין פּאַלגע דיעזעס נעזונדען־שלאַנגעס זײַן. — אין דיעזעס אײַנען בלוקע לאַג אײַנע נאַנצע וועלט פּאַן האַסס, דאָכע אונד שרעק־לעכסטער שאַדען־פּײַנדע — אונד דאָך שפּעלדעט ער זיך יאָ, אלס אָב ער מיך נאָר נכט קענגען ווערדע — אונד מײַנע מאַכטע, מײַנע אײַנענע מאַכטע — אויך דיעזע וואָס מיך מיט פּראַכטונג אַן. — דיא, וועלכע איך יאָ לעבטע, וועלכע מיר דורך אדער פּרעשווינדען יאָ פּעלע לײַדען פּרעזוכטע, וואָלטען פּאַן מיר נכטס ווייסען, אלס אָב ווא אין מיר דיא פּרעזוכפּנטע מוטטער ערקאַנגט הטטע. דיא שטרעגטע זיך בײַא מײַנען אַלטען לײַדען אין דער הילדען, בײַא מײַנע דאָכטער אונד אײַנע אַנדערע אַלטע פּרעזוכטע אין דער אַלטען אונד אַלטען אַלטע אַלטע אַלטע